

Beretning

fra udvalget angående

I. forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring [af Kurt Brauer m. fl.],

II. forslag til folketingsbeslutning om ændring af arbejderbeskyttelseslovgivningen [af Frandsen m. fl.] og

III. forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om arbejdsretten [af Frandsen m. fl.].

(Afgivet den 22. september 1972).

Udvalget har afholdt 1 møde og stillet 12 spørgsmål til arbejdsministeren, hvoraf 11 er besvaret. Spørgsmålene og de modtagne svar, bortset fra de i svarene omtalte bilag, er optrykt som bilag til beretningen.

Udvalget har ikke kunnet tilendebringe sit arbejde inden folketingsårets slutning.

P. u. v.

Poul Dam,
formand.

De til arbejdsministeren stillede spørgsmål og svarene herpå.

Spørgsmål 1:

Vedrørende udvalget om arbejdsretten, der blev nedsat den 16. oktober 1970 ønskes, følgende oplyst:

- a) Udvalgets kommissorium,
- b) udvalgets sammensætning og
- c) hvor langt udvalget er med sit arbejde, og hvornår dette arbejde kan forventes afsluttet.

Svar:

ad a) og b)

Der henvises til vedlagte genpart af arbejdsministeriets skrivelse af 16. oktober 1970 til udvalgets formand samt til vedlagte fortegnelse over udvalgets medlemmer.*)

ad c)

Der har været 3 møder i arbejdsretsudvalget. På udvalgets seneste møde i november 1971 blev det besluttet at nedsætte 2 underudvalg. Det ene underudvalg fik til opgave at drøfte spørgsmålet om arbejdsrettens kompetence og sammensætning og det andet at behandle spørgsmålene om indførelse af en ankeinstans, formandskabets sammensætning og anvendelse af bod.

Underudvalget om arbejdsrettens kompetence og sammensætning har holdt 3 møder, senest den 7. juni 1972, og nyt møde er fastsat til den 16. august 1972. Dette underudvalg har udarbejdet udkast til visse nye lovbestemmelser, bl. a. om valg af retens dommere og om udvidelse af dommerens antal.

Det andet underudvalg har foreløbig kun holdt 1 møde, hvilket må ses i lyset af, at Dansk Arbejdsgiverforening og LO er repræsenteret i underudvalget, og at der uden for underudvalget mellem de 2 hovedorganisationer løbende forhandles spørgsmål af betydning for arbejdsretsudvalgets arbejde, bl. a. på baggrund af forhandlingerne om en ny hovedaftale.

Så snart dette underudvalg har holdt nyt møde, er det tanken, at de 2 underudvalg i fællesskab skal forhandle en række spørgsmål med henblik på afholdelse af møde i arbejdsretsudvalget.

Udvalgets formand er indstillet på, at udvalgets arbejde skal føres til en hurtig

afslutning, og det er arbejdsministeriet bekendt, at hovedorganisationerne er enige i det ønskelige i en fremskyndelse af udvalgets arbejde.

Spørgsmål 2:

Vedrørende udvalget om arbejdsmiljø og arbejdstilsyn, der blev nedsat i december 1971, ønskes følgende oplyst:

- a) udvalgets kommissorium,
- b) udvalgets sammensætning og
- c) hvor langt udvalget er med sit arbejde, og hvornår dette arbejde kan forventes afsluttet.

Svar:

ad a)

Arbejdsmiljøgruppens kommissorium fremgår af vedlagte notat af 17. december 1971.*)

ad b)

Arbejdsmiljøgruppen har fået følgende sammensætning:

Professor Bent Rold Andersen,
Roskilde universitetscenter
Professor Bo Holma,
Hygiejnisk institut,
Lektor, civilingeniør J. T. Keiding,
Danmarks tekniske Højskole,
Fuldmægtig, cand. jur. Ellen Margrethe Salomonsen,
Arbejdstilsynet,
Civilingeniør P. Stoltz-Andersen,
Arbejdstilsynet,
Lektor, cand. psych. Poul Vidriksen,
Københavns universitet.

Støtteudvalget består af:

Direktør Geert Drachmann,
Arbejdstilsynet,
Kontorchef T. Lundbeck,
Arbejdsministeriet,
Sekretær Finn Thorgrimson,
Landsorganisationen i Danmark,
Direktør Jens Thorsen,
Dansk Arbejdsgiverforening,
Fuldmægtig, cand. jur. Peter Thorning,
Foreningen af Arbejdsledere,
Forretningstører Poul Andersen,
Fællesrepræsentationen for danske Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger.

*) Udeladt her.

Ved nedsættelsen blev professor Aage Jespersen, Laboratoriet for anlægsteknik ved Danmarks Tekniske højskole, beskikket som formand for arbejdsmiljøgruppen og støtteudvalget. Professor Jespersen har imidlertid i juni måned af helbredsgrunde set sig nødsaget til at nedlægge hvervet som formand for og medlem af arbejdsgruppen og støtteudvalget.

Der er endnu ikke udpeget ny formand.

Indtil videre ledes arbejdsgruppen af den af gruppen valgte næstformand, lektor Poul Vidriksen.

ad c)

Der henvises til vedlagte redegørelse af 18. juli 1972 fra arbejdsmiljøgruppen, hvor til arbejdsministeriet kan henholde sig. *)

Spørgsmål 3:

Hvor mange afgørelser i arbejdsretten er blevet truffet ved en stemmes flertal i de sidste fem år, og i hvor mange af disse tilfælde drejer det sig om en afgørelse, som er udtryk for, at henholdsvis arbejder- og arbejdsgiverparten har vundet sagen?

Spørgsmål 4:

Hvor mange strejker, hvis lovlighed har været behandlet i arbejdsretten, er blevet erklæret lovlige i de sidste fem år?

Svar:

Arbejdsministeriet har anmodet arbejdsretten om en udtalelse til brug ved besvarelsen af udvalgets spørgsmål 3 og 4. Så snart arbejdsrettens svar foreligger, skal man vende tilbage til sagen.

Spørgsmål 5:

Hvor stor en del af arbejdstilsynets besøg i virksomhederne er uanmeldte kontrolbesøg?

Svar:

Ved en af direktoratet for arbejdstilsynet foretaget undersøgelse er det totale antal anmeldte besøg i registrerede tilsynsobjekter foretaget i tiden fra 1. oktober 1971 til 31. marts 1972 opgjort til 5.246. Det totale antal uanmeldte besøg i nævnte objekter i samme periode udgjorde 24.480 eller 82 pct. af samtlige besøg.

I de anførte tal er ikke medregnet tilsyn med dampkedler, elevatorer og tanke, der er underkastet periodiske tilsyn eller i øvrigt undersøges efter begæring fra ejeren eller brugeren.

Spørgsmål 6:

Hvor mange virksomheder har ansat bedriftslæge — hel- eller deltidsansat?

Svar:

Ifølge oplysninger fra formanden for Dansk Forening af Bedriftslæger har 1 virksomhed ansat en heltidsbeskæftiget bedriftslæge og 75 virksomheder ansat hver en deltidsbeskæftiget bedriftslæge.

Det bemærkes, at den af arbejdsministeren nedsatte arbejdsmiljøgruppe bl. a. er anmodet om at vurdere, om de nuværende bedriftslægeordninger samt de undersøgelser og målinger, der foretages af arbejdslægerne, tilsynskredsene og statens institut for arbejdshygiejne, modsvarer behovet for en forebyggende arbejdshygiejnisk og arbejdsmedicinsk indsats på arbejdspladserne, jfr. besvarelsen af spørgsmål 2.

Spørgsmål 7:

Hvor mange arbejder på treskifts- eller fireskiftsarbejde?

Svar:

Direktoratet for arbejdstilsynet har oplyst, at direktoratet ikke er i besiddelse af egne oplysninger om antallet af personer, der arbejder på treskifts- eller fireskiftsarbejde, idet sådanne oplysninger ikke registreres hverken i arbejdstilsynskredsene eller direktoratet.

Til belysning af det stillede spørgsmål har direktoratet henvist til en skrivelse af 7. januar 1971 vedrørende socialforskningsinstituttets publikation nr. 42 om treskiftsarbejde, af hvilken publikation 25 eksemplarer efter anmodning er tilsendt udvalget.

I skrivelsen udtalte direktoratet bl. a.:

„Vedrørende omfanget af skifteholdsarbejde fremgår det af rapporten, bind II, p. 73, at der ved udgangen af 1951 var beskæftiget ca. 59.000 personer med skifteholdsarbejde i offentlige virksomheder, og p. 87 konkluderes, at ca. 30 pct. af persona-

*) Udeladt her.

let ansat i stat og kommune og i de undersøgte halvoffentlige institutioner på dette tidspunkt arbejdede på skift. Tilsvarende fremgår det, at der ultimo april 1950 var beskæftiget 37.000 personer med skifteholdsarbejde i industrien, og dette skulle ifølge p. 90 svare til ca. 14 pct. af de egentlige industrielle arbejdere.

For begge grupperes vedkommende er det tydeligt, at begrebet skifteholdsarbejde omfatter særdeles forskellige arbejdstider, hvoraf antallet af arbejdere på treskift på ingen måde dominerer i forhold til antallet på varierende skift eller på toskift.

Af en oversigt udarbejdet af Dansk Arbejdsgiverforenings statistiske afdeling fremgår, at der i januar kvartal 1962 var 40.000 skifteholdsarbejdere i virksomheder under arbejdsgiverforeningen. Heraf arbejdede 25.200 i 2-holdsdrift, 11.800 i 3-holdsdrift og 3.200 i kontinuerlig drift. Dansk Arbejdsgiverforening har mundtligt oplyst, at der ikke foreligger senere opgørelser over omfanget af arbejde i holddrift, men at der ikke synes at være sket væsentlige ændringer i de senere år, således at der kan regnes med, at ca. 10 pct. arbejder på skiftehold. Det totale antal skifteholdsarbejdere inden for industri og håndværk er så vidt direktoratet bekendt blevet anslået til 75.000 (1962).

Blandt de offentlige og halv-offentlige institutioner har rapporten undersøgt skifteholdsarbejdets udbredelse inden for hospitalsvæsenet, politi- og fængselsvæsenet, post- og telegrafvæsenet, DSB, telefonvæsenet, private el-, gas- og vandværker, brandvæsenet samt sporveje og busser. Hertil kunne efter direktoratets erfaringer føjes radio, luftfartsselskaber, transportvirksomhed af forskellig art og nu også EDB-sektoren, som yderligere eksempler på institutioner med skifteholdsarbejde.

Direktoratet har på den nu givne foranledning ved telefonisk henvendelse til Dansk Arbejdsgiverforening fået oplyst, at der fortsat ikke foreligger nyere opgørelser over antallet af skifteholdsarbejdere end den omhandlede opgørelse fra 1962. Direktoratet er derfor ikke i stand til at supplere de i skrivelsen af 7. januar 1971 meddelte oplysninger.

Det tilføjes, at det i kommissoriet for arbejdsmiljøgruppen udtrykkeligt er anført,

at virkningen af arbejde i skiftehold eller på forskudt arbejdstid bør søges vurderet i forbindelse med belysning af, hvilken rolle trivsel spiller for henholdsvis arbejdets udførelse og forekomsten af arbejdsulykker og erhvervssygdomme, jfr. punkt 2 i kommissoriet, der er vedlagt besvarelsen af spørgsmål 2.

Spørgsmål 8:

Hvor mange domme er blevet afsagt i henhold til den nuværende arbejderbeskyttelseslovgivning inden for de sidste 5 år, og hvilken strafferamme har været anvendt?

Svar:

Direktoratet for arbejdstilsynet, der formidler tiltale rejst i sager om overtrædelse af arbejderbeskyttelseslovgivningen, jfr. § 71 i lov om almindelig arbejderbeskyttelse, har givet oplysning både om domme og bødevedtagelser, idet langt den overvejende del af direktoratets retssager afsluttes med vedtagelse af bøde, hvorfor kun det samlede tal for såvel domme og bødevedtagelser giver et fuldstændigt billede af anvendelsen af sanktioner på området.

I 1967:	29 domme	220 bødevedtagelser
I 1968:	64	262
I 1969:	56	216
I 1970:	36	252
I 1971:	25	120

I alt: 210 domme 1070 bødevedtagelser

Strafferammen er ifølge nævnte § 71 bøde. Der anvendes normalt bøder på mellem 600 kr. og 200 kr. Ved særlig grove eller åbenlyse overtrædelser samt i gentagelsestilfælde, eller hvor der i øvrigt er særlig grund til det, indstilles højere bøder, sædvanligvis på 1.000-2.000 kr.

Spørgsmål 9:

Fortegnelse over anerkendte erhvervssygdomme i Danmark, Norge og Sverige og oplysninger om, hvornår de er blevet anerkendt i de tre lande.

Svar:

Gennem socialministeriet er der indhentet følgende oplysninger:

Danmark:

Ulykkesforsikringslovgivningen fra 1898 til 1916 anerkendte ikke erhvervssygdomme.

Ved lov nr. 205 af 6. juli 1916 udvidedes erstatningsområdet med „kortvarige skadelige påvirkninger“, d.v.s. skadelige påvirkninger af højst nogle få dages varighed, og der åbnedes herved mulighed for i et vist omfang at anerkende lidelser, som kan betegnes som erhvervssygdomme. I praksis anerkendtes f. eks. lidelser som miltbrand og meningitis, hornhindebetændelse, eksem, søbylder, malaria o.a.

I 1933 ved lov nr. 183 om forsikring mod følger af ulykkestilfælde af 20. maj blev der givet hjemmel til at anerkende også lidelser som følge af langvarig skadelig påvirkning under arbejdet. Denne adgang begrænsedes dog til visse i loven udtrykkelig nævnte sygdomme, der betegnedes som erhvervssygdomme.

I denne lov og de senere ulykkesforsikringslove fra 1938, 1946 og 1948 var det dog et vilkår for anerkendelsen af erhvervssygdømmene, at det drejede sig om visse bestemte virksomheder og arbejdsprocesser. Denne begrænsning udgik ved ulykkesforsikringsloven nr. 96 af 25. marts 1959, således at de i lovens § 1 A anførte erhvervssygdomme efter dette tidspunkt anerkendes, uanset i hvilken virksomhed og under hvilken beskæftigelse de er pådraget. En afskrift af lovens § 1 A i dens nugældende affattelse vedlægges.

En oversigt over anerkendte erhvervssygdomme i de forskellige ulykkesforsikringslove fra 1933 til 1959 vedlægges til orientering. Efter 1959 er der i 1964 foretaget en ændring af § 1 A, stk. 1, nr. 7, og i 1970 en udvidelse af stk. 1, nr. 2 c:

Norge:

Ved kongelig resolution af 11. december 1970 er der fastsat forskrifter om ligestilling af følgende „yrkessygdomme“, klimatiske og epidemiske sygdomme med „yrkesskade“:

„I. Yrkessygdommer.

- A. Sygdommer som skyldes forgiftning eller annen kjemisk påvirkning.
- B. Allergiske og idiosynkratiske hud- og lungesygdommer.
- C. Sygdommer som skyldes strålingsenergi.
- D. Nedsatt hørsel som skyldes larm fra maskiner, verktøy, prosesser og annet.
- E. Lungesygdommer som skyldes påvirkning av finfordelte stoffer.
- F. Følgende sykdommer i armene: Arthrose,

periarthrose, epicondylose, synoviose i slimpose eller seneskjede og Raynaud's traumatisk vasospastisk sykdom, når vedkommende sykdom er fremkalt af vibrasjoner overført fra pressluftverktøy, bankehammere o. l.

G. Sygdommer som skyldes endringer av barometertrykket (dekompresjonssykdom) under visse arbeidsforhold som hos dykkere, flygere og andre.

H. Sygdommer som skyldes smitte.

1. Under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff,

2. Under arbeid i medisinske institusjoner, barnheim, aldersheim o. l. eller under yrkesmessig inspeksjon, pleie eller transport av syke når det gjelder følgende sykdommer:

- a. tuberkulose,

- b. poliomyelitt med lammelser,

- c. difteri,

- d. tyfoidfieber,

- e. paratyfus A,

- f. smittsom gulsott,

- g. mononucleosis infectiosa,

- h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadede har fått komplikasjon fra hjerne og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,

- i. serum-hepatitt,

- j. paratyfus B, andre salmoneloser og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebæretilstand.

3. under arbeid med dyr eller planter som lider av en infeksjon fremkalt av vedkommende smittestoff, eller under arbeid med dyre- eller plante-produkter som er infisert av smittestoffet.

I. Sygdommer etter vaksinasjon som har samband med yrket.

II Klimatsykdommer og epidemiske sykdommer:

- A. Følger av kulde og lav temperatur under arbeid i ishavsstrøk.

- B. Følger av sterk varme og sol under arbeid i tropiske eller subtropiske strøk.

- C. Karantensykdommer.

Cholera asiatica (Kolera)

Febris flava (gul feber)

Pestis (pest)
Variola (kopper)
D. Malaria.

III

Socialdepartementet kan bestemme at andre yrkessygdomme og infektionssygdomme, klimatsygdomme og epidemiske sygdomme end de som er nevnt under punkt I og II skal stilles likt med yrkesskade i lovens forstand.

De nævnte sygdomme har med få undtagelser været ligestillede med „yrkesskader“ fra 1. juni 1956. Undtagelserne gælder bl. a. sygdomme som skyldes smitte, idet man på dette punkt gennemførte en udvidelse i 1960. Sygdomme som skyldes vaksination blev anerkendt i 1961. Før 1956 var der kun et fåtal specielle „yrkessygdomme“, der var ligestillede med „yrkesskade“, f. eks. silicose og visse sygdomme opstået ved forgiftning.

Sverige:

Riksförsäkringsverket har henvist til vedlagte kundgørelse af 29. oktober 1954 med forskrifter i henhold til § 6 i loven om „yrkesskadeförsäkring“.

Før 1954 fandtes direkte i loven en fortegnelse over såkaldte „farliga emnen“ m. m. Fortegnelsen blev i årenes løb ved lovændringer udvidet lidt efter lidt eftersom man fik øgede erfaringer om erhvervssygdomme. Efter 1954 kan komplettering af kundgørelsen ske inden for lovens rammer uden den tidkrævende lovgivningsprocedure.

Spørgsmål 10:

Hvor mange sygdomstilfælde er blevet anerkendt som erhvervssygdomme i de sidste 10 år i Danmark, Norge og Sverige, og hvilke sygdomme drejer det sig om?

Svar:

Gennem socialministeriet er der indhentet følgende oplysninger:

Danmark:

I 10-årsperioden 1. juli 1961-30. juni 1971 er 3278 tilfælde anerkendt som erhvervssygdomme, der fordeler sig som følgende:

Silicose	301
Blyforgiftning	70
Eksem	2125
Doggerbankefnat	40

Astma	151
T.B.	17
Andre lidelser	574
	<hr/>
	3278

Norge:

Rikstrygdeverket har meddelt, at antallet af anerkendte sygdomstilfælde i løbet af de sidste 10 år ikke kan besvares nøjagtigt. Det nævnes imidlertid, at der i 1970 blev godkendt 495 tilfælde. Det antages, at tallet for 1970 er nogenlunde repræsentativt for de øvrige år i tiårsperioden.

Sverige:

Riksförsäkringsverket har meddelt, at statistik over antal erhvervssygdomme kun foreligger for tiden til og med 1969. Derfor gives oplysninger for årene 1960-1969:

1960	1868 tilfælde
61	1781 -
62	1677 -
63	1396 -
64	1639 -
65	1651 -
66	1517 -
67	1803 -
68	1995 -
69	2074 -

I alt 1960-69 17401 tilfælde

En specificeret oversigt over erhvervssygdomme i 1969 vedlægges.*)

Spørgsmål 11:

Redegørelse for den nuværende administration af loven om arbejdsformidling med hensyn til muligheden af anvisning af arbejde uden for hjemstedet.

Svar:

Arbejdsformidlingskontorenes anvisning af arbejde uden for hjemstedet foregår dels på grundlag af direktoratets pladslister, dels efter lokale lister, som udveksles kontorerne imellem, hvortil kommer, at kontorerne i konkrete tilfælde også på anden måde udveksler pladstilbud.

Direktoratets pladslister udarbejdes én gang om ugen på grundlag af indberetninger fra kontorerne; medens de lokale lister, der dog ikke findes ved alle kontorer, sædvanligvis udfærdiges hver 14. dag.

*) Udeladt her.

De angivne pladstilbud er at betragte som en foreløbig orientering, der for at kunne benyttes til anvisning af arbejde kræver en direkte kontakt fra den arbejdssøgendes arbejdsformidlingskontor til det kontor, som har anmeldt den ledige plads.

Ved en stikprøvevis forespørgsel til arbejdsformidlingskontorerne er det samstemmende oplyst, at der ikke lægges pres på nogen af de tilmeldte arbejdssøgende for at overtage arbejde uden for hjemstedet, men at eventuelle tilbud fremlægges.

Hvor der anvises arbejde uden for hjemstedet, sker det som hovedregel efter de arbejdssøgendes direkte ønske, og herudover alene, såfremt det ud fra de arbejdsmæssige forhold på stedet må skønnes, at passende

arbejde ikke i den nærmeste fremtid kan tilbydes på hjemstedet.

Ved anvisning af arbejde uden for hjemstedet bliver den arbejdssøgende gjort opmærksom på adgangen til at oppebære mobilitetsfremmende ydelser. I medfør heraf ydes der fuld dækning af rejseomkostninger og eventuelle flytteomkostninger, medens der til merudgifter ved dobbelt husførelse ydes et fast dagligt tilskud. Endvidere kan der ydes støtte til boligindskud, starthjælp og etableringshjælp.

I et betydeligt antal tilfælde har de arbejdssøgende selv skaffet sig arbejde uden for hjemstedet og henvender sig først til arbejdsformidlingskontoret, når der ansøges om mobilitetsfremmende ydelser.